

СОВЕТ КАНАШСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
ВЕРХНЕУСЛОНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

Ул. Цыганская, д.28, д. кв. П. Канаш,
422575

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЮГАРЫ ОСЛАН
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫҢ
КАНАШ АВЫЛ
ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

Урак ур., 28 нче йер, П. Канаш авыл округы,
422575

Тел.: (8172) 39-1-41, факс: (8172) 39-1-41.

РЕШЕНИЕ

24.05.2017

КАРАР

№24-108

Тел.: (8172) 39-1-41, факс: (8172) 39-1-41,
д. Канаш

Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының
Канаш авыл жирлеге территориясендә күмү эше һәм
муниципаль зиратларны тоту кагыйдәләре турында

«Күмү һәм күмү эше турында» 1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ номерлы
Федераль закон, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми
принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль
закон, зиратларны, биналарны, күмү билгеләнешендәге корылмаларны урнаштыруга
гигиеник таләпләр (Сан ПиН 2.1.1279-03) нигезендә,

Югары Ослан муниципаль районының
Канаш авыл жирлеге Советы
каrar итте:

1. Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының Канаш авыл
жирлеге территориясендә жирләү эшен оештыру тәртибен 1 нче кушымта нигезендә
расларга.

2. Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының Канаш авыл
жирлеге территориясендә вафат булганнар өчен (һәлак булган) муниципаль
зиратларны һәм күмүләрне тоту кагыйдәләрен 2 нче кушымта нигезендә расларга.

3. Әлеге карарны Татарстан Республикасының хокукый мәгълүматның рәсми
порталында һәм Югары Ослан муниципаль районының рәсми сайтында
урнаштырырга.

4. Әлеге карарның үтәләшен тикшереп торуну Югары Ослан муниципаль районы
Канаш авыл жирлеге Советының законлылык һәм хокук тәртибе буенча даими
комиссиясенә йөкләргә.

Совет рәисе,
Югары Ослан муниципаль районы
Канаш авыл жирлеге башлыгы:

Н.Н.Вальков

Татарстан Республикасы
Югары Ослан муниципаль районының
Канаш авыл жирлегенең
24.05.2017 ел № 24-108 карарына
1 нче кушымта

Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының Канаш авыл
жирлеге территориясендә жирләү эшен оештыру тәртибе.

1. Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының Канаш авыл
жирлеге территориясендә күмү эшен оештыру тәртибе (алга таба - Тәртип)
«Жирләү һәм күмү эше турында» 1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ номерлы
Федераль закон, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми
принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль
закон, РФ Баш дәүләт санитария табибының 28.06.2011 ел N 84 «2.1.82-11
номерлы СанПин «Зиратларны, биналарны һәм күмү корылмаларын урнаштыруга
һәм карап тотуга карата гигиена таләпләре» карары белән эшләнде һәм Татарстан
Республикасы Югары Ослан муниципаль районының Канаш авыл жирлеге
территориясендә жирләү эшен оештыру нигезләрен билгели (алга таба - жирләү
эше).

2. Жирләү эшен оештыру

1. Жирләү эшен оештыру Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль
районының Канаш авыл жирлеге Башкарма комитеты (алга таба - жирлек
администрациясе) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2. Жирләү эшен оештыруга түбәндәгеләр керә:

- 1) жирләү урыннарын булдыру турында карар кабул итү;
- 2) жәмәгать зиратында үлгән кешене күмү өчен участок бирү;
- 3) күмүләр турында белешмәләрнең сакланышын тәэмин итү;
- 4) жәмәгать зиратларының эшчәнлек тәртибен билгеләү;
- 5) күмү урыннарын тоту кагыйдәләрен билгеләү;
- 6) жирләү буенча хезмәтләр күрсәтүнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә
күрсәтелә торган хезмәтләр бәясен билгеләү, күрсәтелә торган хезмәтләрнең
сыйфатына карата таләпләр билгеләү;
- 7) гаилә (нәсел) каберен булдыру турында карар кабул итү.

3. Күмү урыннары

1. Күмү урыннарын булдыру турындагы карар жирлек администрациясе
тарафыннан кабул ителә.

2. Барлыкка китерелгән, шулай ук күмелә торган урыннар сүтелми һәм бары тик

даими су басу, жир тетрәүләрдән һәм башка стихияле бәла-казалар булган очракта гына жирлек администрациясе карары буенча күчәрелергә мөмкин.

4. Жәмәгать зиратында үлгән кешене күмү өчен участок биру

1. Жәмәгать зиратында үлгән кешене күмү өчен участок (алга таба - жирләү өчен участок) биру, әлеге Тәртипкә 1 нче кушымта нигезендә, вафат булган кешене күмү бурычын үз өстенә алган зат тарафыннан бирелгән жир кишәрлеге биру турындагы гариза нигезендә жирлек администрациясе тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2. Мәет жирләү өчен кишәрлек биру турындагы гаризага документларның күчәрмәләре кушып бирелә (чагыштыру өчен оригинал кушымтасы белән):

1) үлгән кешене күмүне үз өстенә алган затның паспорты;

2) үлем турында таныклык яисә үлем турында бәяләмә (белешмә).

3. Гамәлдәге күмү чикләрендә буш урында күмү шушы участка урнашкан каберләр теркәлгән гражданның (оешмаларның) язма гаризасы буенча рәхсәт ителә.

4. Жирләү өчен участок биру турында (булган күмү чикләрендә буш урынга күмү турында) рәхсәт рәвешә әлеге Тәртипнең 2 нче кушымтасы нигезендә билгеләнә.

5. Жирләүләр турында белешмәләрнең сакланышы

1. Һәрбер күмү әлеге Тәртипкә 3 нче кушымта нигезендә күмүләргә теркәү кенәгәсендә теркәлә.

2. Теркәү язмасы нигезендә үлгән кешене күмү бурычын үз өстенә алган затка әлеге Тәртипкә 4 нче кушымта нигезендә күмү турында таныклык тапшырыла.

6. Жәмәгать зиратларының эшчәнлек тәртибе

1. Иҗтимагый зиратлар ирекле йөрү өчен ачык. Зират территориясендә килүчеләр жәмәгать тәртибен һәм тынлыкны сакларга тиеш.

2. Жирләү көн саен 9-00 сәгатътән 16-00 сәгаткә кадәр башкарыла.

3. Үлгәннәрне күмү гамәлдәге законнар нигезендә гамәлгә ашырыла.

4. Үлгән кешене күмү өчен бушлай бирелә торган жир кишәрлегенең күләме түбәндәгечә билгеләнә:

- ялгыз күмүләр өчен - 2,5 м х 1,0 м (2,5 кв. м) зурлыгында;
- туганлык жирләүләре өчен - 2,5 м х 2,0 м (5,0 кв. м) зурлыгында;
- мактаулы күмүләр өчен - 2,0 м х 3,0 м (6,0 кв. м) зурлыгында;
- Бөек Ватан сугышында катнашучылар булган үлгән кешеләрне күмү өчен яисә Бөек Ватан сугышында катнашучылар мөрәҗәгать иткәндә ирләрен күмү өчен 2,5 м х 3,0 м (7,5 кв. м) зурлыктагы жир участогы

5. Туганының (туганнарының) бер үк каберенә кабат күмү жирлек администрациясе тарафыннан зират чоры тәмамланганнан соң (вафат булганның гәүдәсе таркату һәм минерализацияләү вакыты) узган жирләү вакытыннан соң, грунт составын, гидрогеологик һәм климат шартларын исәпкә алып рәхсәт ителә.

6. Кабер эзерләү үлгән кешене күмүне үз өстенә алган зат тарафыннан башкарыла.

7. Каберләргә эзерләү эшләрен башкарганда, жирне бүлеп биру кабернең уң яисә сул ягына гамәлгә ашырыла. Грунтны инде булган күмүләр ягына жиберү тыела.

8. Кабер калкулыгында күмгәндә, аның фамилиясе, исеме һәм атасының исеме, үлем датасы, теркәү номеры күрсәтелә.

9. Жир басылганнан соң каберләрдә кабер ташлары кую рәхсәт ителә. Кабер корылмаларындагы язмалар чыннан да бу урында күмелгән үлүчеләр турындагы мәгълүматларга туры килергә тиеш. Кабер өстендәге корылмаларны урнаштыру бары тик күмү участогы чикләрендә генә рәхсәт ителә. Билгеләнә торган корылмаларның кишәрлек чикләреннән чыгучы яисә алар өстеннән салынучы өлешләре булмашка тиеш.

10. Жәмәгать зиратлары территориясендә рәхсәт ителә:

- 1) әлеге Тәртип таләпләре нигезендә кабер ташлары куюрга;
- 2) чәчәкләр утырту һәм газоннар чәчү өчен участка эшләр.

11. Ижтимагый зиратлар территориясендә түбәндәгеләр тыела:

- 1) жәмәгать зиратында урнашкан кабер өслекләренә, жиһазларга, биналарга, корылмаларга зыян китерү, жиңмерү;
- 2) яшел утыртмаларны бозарга, чәчәкләрне йолкып алырга, этләрне һәм башка йорт хайваннарын йөртергә, кошларны, терлек көтүләрен тотарга;
- 3) учак ягарга, ком, балчык һәм грунт алырга;
- 4) чүп-чарны, төзелеш материалларын, аларны алмаштырганда яисә күмү өчен участокны төзекләндергәндә, билгеләнгән урыннарда коелган яфракларны һәм ботакларны жыеп алырга;
- 5) чаңгы, чана, велосипед, мопед, мотороллер, мотоциклда шуарга; 6) автомобиль транспортында зират территориясенә керергә.

12. Ижтимагый зиратларда булганда гражданның Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының Канаш авыл җирлеге территориясен төзекләндерү өлкәсендә авыл җирлегенең муниципаль хокукый актлары таләпләрен үтәргә тиеш.

7. Күмү урыннарын тоту кагыйдәләре

1. Жирләү урыннарында эшчәнлек санитария һәм экология таләпләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Жирләү эшләрен башкаручы гражданның (оешмалар) корылмаларны һәм яшел утыртмаларны (кабер өеме, һәйкәл, цоколь, чәчәклек, күмүләр турында кирәкле белешмәләр) тиешле хәлдә тотарга тиеш.

3. Жирләү турында белешмәләр булмаганда, шулай ук күмүләрне тиешенчә карап торганда алар законда билгеләнгән тәртиптә хужасыз дип таныла.

8. Мәрхүмнең күмү турындагы теләкләрне үтәү гарантияләре

1. Авыл җирлеге территориясендә һәр кешегә, аның ихтыяр белдерүен исәпкә алып, күмү һәм әлеге Нигезләмә нигезендә, муниципаль жәмәгать зиратларының берсендә гәүдәне (калдыкларны) яки көлен күмү өчен бушлай җир бирү гарантияләненә.

2. Мәрхүмнең аның гәүдәсен (калдыкларын) яки көл күмү турындагы белдерүен үтәү, элек үлгән кешеләр янында күрсәтелгән җирдә буш җир кишәрлеге яки элек үлгән якин туганының яки элек үлгән иренең кабере булганда гарантияләненә. Башка очракларда мәрхүмнең аның гәүдәсен (калдыкларын) яки көлен күмү турындагы теләк белдерүен үтәү мөмкинлеге үлем урынын исәпкә алып, җирләү эше

мәсьәләләре буенча махсус хезмәт тарафыннан, ул күрсәткән урында жир кишәрлеге булу, шулай ук жәмгыять һәм дәүләт алдында вафат булган кешенең казанышларын исәпкә алып билгеләнә.

3. Үлгәннән соң аның гәүдәсенә (жәсәдләренә) лаеклы мөнәсәбәт турында затның ихтыяры (алга таба – мәрхүмнең ихтыяр белдерүе-шаһитлар булганда яки язма формада белдерелгән теләк):

- 1) патологоанатомик яруга дучар ителергә ризалык бирү яисә риза булмау турында;
- 2) органнарны һәм (яисә) тукумаларны аның тәнненән (калдыкларыннан) алуға ризалык яисә килешмәү турында;
- 3) теге яисә бу урында, теге яисә бу гореф-гадәтләр яисә традицияләр буенча, элек вафат булган теге яисә бу урында жирләнәргә;
- 4) кремациягә дучар ителергә;
- 5) теге яисә бу затка үзенә ихтыяр белдерүен үтәү турында

4. Мәрхүмнең аның гәүдәсен (калдыкларын) яки көлен күмү турындагы белдерүен үтәү, элек үлгән кешеләр янында күрсәтелгән жирдә буш жир кишәрлеге яки элек үлгән якин туганының яки элек үлгән иренең кабере булганда гарантияләнә. Башка очракларда мәрхүмнең аның гәүдәсен (калдыкларын) яки көлен күмү турындагы теләк белдерүен үтәү мөмкинлеге үлем урынын исәпкә алып, жирләү эше мәсьәләләре буенча махсус хезмәт тарафыннан, ул күрсәткән урында жир кишәрлеге булу, шулай ук жәмгыять һәм дәүләт алдында вафат булган кешенең казанышларын исәпкә алып билгеләнә.

5. Башка торак пунктта яисә чит дәүләт территориясендә вафат булган очракта, вафат булучының мәетен (калдыкларын) күмү турында үлгән кешенең ихтыяр белдерүен яки мәетен күмү турында әлеге урында аның мәетне күмү бурычын үз өстенә алган затка ярдәм итү һәм күмү белән бәйлә чыгымнарны Россия Федерациясә законнарында билгеләнгән үлем турында белешмә (таныклык) алу, үлгән кешенең гәүдәсен (калдыкларын) йөртүгә рәхсәт, шулай ук дәүләт чикләрен үтәп чыгу документларын да кертәп, йөрү документларын күчәргә рәхсәт бирү өлешендә гарантияләнә.

9. Гаилә (нәсел) күмүе

Авил жирлеге территориясендә Россия Федерациясә законнары һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә гаилә (нәсел) күмүләре тәзү өчен жәмәгать зиратларында жир кишәрлекләре бирелергә мөмкин.

Гаилә (нәсел) күмүе жирлек хакимиятенең хокукий акты нигезендә гамәлгә ашырыла.

Канаш авыл җирлеге территориясендә
җирләү эшен оештыру тәртибенә
1 кушымта

Канаш авыл җирлеге башлыгына

(вафат булганны күмүне үз өстенә алган зат тулысынча Ф.И.О)

Адрес: _____

Паспорт күрсәткечләре (дата, ышанычнамә номеры, кем тарафыннан бирелгән)

Телефон _____

Үлгән кешене күмү өчен участок бирү турында гариза

Үлгән кешене күмү өчен / урынны гамәлдәге күмү чикләрендә буш урынга
күчәрүне сорыйм (кирәксез сызып ташларга)

(вафат булучының Ф.И.А.

Кушымта: _____

Имза

Канаш авыл җирлеге территориясендә
күмү эшен оештыру тәртибенә
2 кушымта

Җирләү өчен участок бирү турында (булган күмү чикләрендә буш урынга күмү өчен)
рөхсәт

№ ____ __ 20__

_____ Авыл җирлегенең Башкарма комитеты үлгән кешене күмү өчен/
мәетне күмү өчен участокны булган күмү чикләрендә буш урынга бирү рөхсәт итә
(кирәкмәгәннен сызарга)

(вафат булучының Ф.И.А.

(үлем датасы)

үлем турында таныклык
№секциядә (участокта)

(ижтимагый зиратның исеме)

Өлеге рөхсәт бирелде _____

(вафат булганны күмүне үз өстенә алган зат тулысынча Ф.И.О)

паспорт мәгълүматлары (дата, ышанычнамәнең номеры, кем тарафыннан бирелгән)
мәетне күмү өчен участокны бирү турындагы гариза нигезендә

_____.

(өлеге рөхсәтне биргән белгеч вазыйфасы, имза, Ф.И.О.)

Мөһер урыны

Канаш авыл җирлеге территориясендә
җирләү эшен оештыру тәртибенә
Югары Ослан муниципаль районының
Канаш авыл җирлеге Советы
3 кушымта

Җирләүләрне теркәү китабы

т/б теркәү №

Үлгән кешенең Ф.И.А.

Үлем датасы

Үлем турында таныклык (№, серия, бирү датасы, кем тарафыннан бирелгән)

Мәет җирләү өчен участок бирү турында рәхсәт (булган күмү чикләрендә буш урынга күмү өчен) (№, бирү датасы)

Үлгән кешене күмүне үз өстенә алган зат Ф.И.О.

Күмү турындагы белешмә (№, дата, кемгә бирелгән)

Жәмәгать зираты, секция (участок) исеме

Искәрмә

Канаш авыл җирлеге территориясендә
күмү эшен оештыру тәртибенә
4 кушымта

Күмү турында белешмә

Җирләү турындагы белешмә бирелде

(үлгән кешене күмүне үз өстенә алган зат Ф.И.О)
күмүне теркәү турында

(фамилиясе, исеме, атасының исеме тулысынча)

(үлем датасы)

(№, сериясе, үлем турында таныклык бирү датасы, кем тарафыннан бирелгән)

(күмүне теркәү датасы)

Жәмәгать зиратында _____

(зиратның исеме)

№ секция (участок) _____

(әлеге таныклыкны биргән белгеч вазыйфасы, имзасы, Ф.И.О.)

Мөһер урыны

Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының Канаш авыл җирлеге территориясендә вафат булганнар өчен (һәлак булган) муниципаль зиратларны һәм күмүләрне тоту кагыйдәләре

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Канаш авыл җирлеге территориясендә муниципаль зиратларны тоту һәм вафатларны күмү кагыйдәләре (алга таба - Кагыйдәләр) «Күмү һәм күмү эше турында» 1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ номерлы Федераль закон, СанПиН 2.1.2882-11 "Күмү билгеләнешендәге зиратларны, биналарны һәм корылмаларны урнаштыруга, урнаштыруга һәм карап тотуга гигиена таләпләре" нигезендә эшләнгән һәм муниципаль җәмәгать зиратларын тоту тәртибен билгели, кабер ташларын урнаштыру, демонтажлау, ремонтлау һәм алыштыру, җир кишәрлекләре бирү, үлгән кешеләрне күмү тәртибен билгели.

1.2. Зиратлар «Күмү һәм күмү эше турында» 1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә Канаш авыл җирлегенең муниципаль милек объектлары булып тора. Канаш авыл җирлегенең муниципаль зиратлары исемлеге өлеге Кагыйдәләргә 1 нче кушымта белән билгеләнә.

1.3. Муниципаль зиратларны карап тоту һәм тәзекләндерү, шулай ук мәдәни мирас объектлары булган хәрби (тугандаш) күмүләрне (каберләрне) һәм күмүләрне карап тоту эшләрен башкару муниципаль заказны башкаручы оешмалар тарафыннан билгеләнгән тәртиптә башкарыла. Күрсәтелгән эшләрне финанслау авыл җирлеге бюджеты, юридик һәм физик затларның хәйрия кертемнәре исәбеннән башкарыла.

1.4. Зиратлар көн саен килүчеләр өчен ачык:

- 1 майдан 30 сентябрьгә кадәр - 08.00 сәгатьтән 20.00 сәгәتكә кадәр;
- 1 октябрьдән 30 апрельгә кадәр - 08.00 сәгатьтән 18.00 сәгәتكә кадәр.

1.5. Зиратка үзек керү урынында зиратның төп зоналары, биналар, корылмалар, күмү квадратлары һәм аларның нумерациясе күрсәтелгән зират планы белән стөнд, шулай ук авыл җирлегенең норматив хокукый актларыннан күмү эше, зиратларны карап тоту һәм кирәкле башка мәгълүматны урнаштыру стөнды урнаштырыла.

1.6. Зират территориясендә түбәндәгеләр булырга тиеш:

- зиратның исеме һәм аның эш режимы язылган вывескалар;
- юл йөрү һәм җәяүлеләр өчен юллар;
- зират территориясе коймалары;
- күмгәндә кулланыла торган предметларны саклау өчен урыннар;
- махсус җиһазландырылган мәйданчыкларда урнаштырылган чүп-чар җыю контейнерлары.

1.7. Зиратларда оешмалар һәм гражданнар эшчәнлеге экология, санитария таләпләре һәм әлеге Кагыйдәләр нигезендә гамәлгә ашырыла.

1.8. Әлеге Кагыйдәләрдә кулланыла торган төп төшенчәләр һәм билгеләмәләр:

автокатафалк - зиратта үлгән кешенең, туганнарының һәм яқыннарының мәете белән табутны күчәрәп йөртү, матәм йолалары бинасына яки крематориягә яки күмүдә катнашучыларны күрсәтелгән адрес буенча кайтару өчен билгеләнгән транспорт чарасы. Автокатафалк табутны төяү-бушату, хәрәкәт вакытында аны теркәү һәм жәназада катнашучылар өчен урыннар белән жиһазландырыла;

хужасыз күмү - күмелгәннән соң 15 елдан артык каралмаган һәм күмү өчен җаваплы кеше турында архив мәгълүматлары булмау, яисә күмү өчен җаваплы кеше аның турында кайгыртудан баш тарту;

жирләү - мәет (калдыклар) яисә үлгән кешенең көле күмелгән зираттагы жир кишәрлеге; күмү зонасы - анда үлгәннәрне (һәлак булганнарны) табутта яисә көл савытларында күмгән зиратның функциональ- территорияль зонасы ;

зират квадратлары - зиратны күмү зонасы юл челтәре белән бүлә торган участкалар;

зират - мәетләрне яисә кремациядән соң көлне күмү өчен жир кишәрлекләре булган күмү урыны чикләрендә урнашкан шәһәр төзелеше комплексы;

зират чоры - үлгән кешенең гәүдәсе таркалу һәм минерализацияләү вакыты үткөч, кардәш кабергә икенче тапкыр күмү рәхсәт ителә;

жирләүләрне теркәү (исәпкә алу) китабы - муниципаль зиратларда жирләүләр теркәлә торган билгеләнгән үрнәктәге китап;

кабер өстендәге корылмаларны теркәү (исәпкә алу) китабы - жирләүләрдә урнаштырылган кабер өсте корылмалары теркәлә торган билгеләнгән үрнәктәге китап;

жирләү бурычын үз өстенә алган зат - үлгән кешенең ихтыяр белдерүендә күрсәтелгән зат яки ире, яқын туганнары, башка туганнары, яисә вафат булучының законлы вәкиле, ә алар булмаганда - жирләү эшен башкару бурычын үз өстенә алган башка затлар, яки жәназа эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт;

жирләү урыннары - үлгән кешеләрнең мәетләрен (калдыкларын) күмү өчен зиратлар, шулай ук үлгән кешеләрне күмү өчен билгеләнгән башка биналар һәм корылмалар булган этик, санитария һәм экология таләпләре нигезендә махсус билгеләнгән жир кишәрлекләре;

кабер - җисеме (калдыклары) булган табутны яки көллә урнаны күмү өчен жирдә тирән урын;

кабердәге теркәү билгесе - үлгән кешенең фамилиясе, исеме, атасының исеме, жирләү датасы, аның туу һәм үлү датасы яисә күмүләрне теркәү кенәгәсе нигезендә теркәү (исәпкә алу) номеры күрсәтелгән табличка;

кабер өсте корылмасы - күмүгә (кабергә) урнаштырыла торган корылма (һәйкәл, тәре, койма, чәчәк түтәле һ.б.);

жирләү өчен жир бүлеп бирү нормасы - үлгән кешене (һәлак булучыны) күмгәндә бирелә торган жир кишәрлегенең күләме;

ялгыз күмү - үлгән, хатыны, яқын туганнары, башка туганнары яки законлы вәкиле булмаган үлгән кешенең гәүдәсен (калдыкларын) күмү башкарылган зираттагы жир кишәрлеге;

калдыклар - үлгән (вафат булучының) мәете;

күмү өчен жаваплы - күмүне рәсмиләштерүне тәэмин итү бурычын үз өстенә алган зат, аны тиешенчә карап тотуны, төзекләндерү һәм даими рәвештә үз көчләре һәм чаралары белән тәрбияләүне тәэмин итү бурычын үз өстенә алган зат, аның исеме күмү турында таныклык бирелгән булса;

күмү - санитария һәм башка таләпләргә каршы килми торган гореф-гадәтләр һәм традицияләр нигезендә кешенең тәнен (калдыкларын) күмү буенча йола гамәле. Жирләү үлгән кешенең гәүдәсен (мәетен) жиргә күмү (кабергә күмү, склеп), яндыру (аннан соңгы урнаны күмү юлы белән кремация) юлы белән башкарылырга мөмкин;

жирләү - анда күмү эшләре башкарылган тугандаш күмелгән жир кишәрлегенең яисә кабернең буш урынында күмү;

жирләүне теркәү - һәлак булучыны күмү турындагы таныклык нигезендә жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт - муниципаль учреждение тарафыннан гамәлгә ашырыла торган теркәлү (исәпкә алу) кенәгәсендә күмү турында язма;

туганлык жире - үлгән кешенең гәүдәсен (калдыкларын) күмү башкарылган зираттагы жир кишәрлеге, алга таба аның хатынын яисә мәрхүмнең якин туганын жирләүне исәпкә алып;

туганлык кабере - үлгәннең туганының үле гәүдәсе күмелгән кабер; гаилә (ыруглык) жирләнүе - зиратта ике кабергә исәпләнгән, туганлык белән бәйләү үлгән кешене күмү өчен арттырылган жир кишәрлеге;

жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт - үзенә керем китерә торган эшчәнлек алып бармаган муниципаль учреждение һәм (яисә) жирле үзидарә органнары тарафыннан төзелгән муниципаль унитар предприятие, шулай ук авыл жирлеге территориясендә ритуаль хезмәтләр күрсәтүче шәхси эшмәкәрләр, юридик затлар;

күмү турындагы таныклык-жирләү эше мәсьәләләре буенча махсус хезмәт тарафыннан бирелә торган, күмү өчен жаваплы затка, теркәү (исәпкә алу) китабындагы язмаларга туры китереп һәм конкрет зиратта вафат булганны күмү фактын раслаучы билгеләнгән форма документи;

көл салынган урна - көл белән эретеп ябыштырылган пакет сыя торган савыт;

мактаулы күмүләр участогы - үлгәннәрнең (һәлак булганнарның) хәтерен мәңгеләштерү өчен билгеләнгән, аларның жирлек алдындагы казанышларын һәм башка казанышларын исәпкә алып, күмү зонасының бер өлеше;

эксгумация - үлгән кешенең гәүдәсен (калдыкларын) алу яки кабердән (күмү урыннарын) суд-медицина максатлары һәм криминалистик экспертиза өчен яки күчереп күмүгә бәйләү рәвештә кабердән (күмү урыннарын) чыгару.

Әлеге Кагыйдәләрдә кулланыла торган һәм әлеге пунктта күрсәтелмәгән терминнарның, төшенчәләрнең һәм билгеләмәләрнең әһәмияте тиешле мөнәсәбәтләрне җайга сала торган Россия Федерациясенең гамәлдәге законнары нигезендә, шулай ук санитария, техник һәм башка мәҗбүри регламентлар, нормалар, кагыйдәләр һәм таләпләр нигезендә билгеләнә.

2. Үлгәннәрне (һәлак булганнарны) күмү тәртибе

2.1. Үлгән (һәлак булучыларны) күмү, ЗАГС органнары бергән үлем турында таныклык күрсәтеп, санитария нормаларына һәм кагыйдәләренә каршы килми торган гореф-гадәтләр һәм традицияләр нигезендә башкарыла.

- 2.2. Муниципаль зиратларда үлгән кешеләрне күмү көн саен 09.00 сәгатьтән 16.00 сәгатькә кадәр башкарыла.
- 2.3. Үлгәннәрне (һәлак булганнарны) күмү өчен жир кишәрлекләре жирләү өчен жир бүлеп бирү нормалары буенча бирелә.
- 2.4. Үлгән (вафат булган) мәетне жирләү өчен жир кишәрлеген авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан жирләү йөкләмәсен үз өстенә алган затның вафат булуы турында ЗАГС органнары биргән таныклык һәм аны күмү бурычын үз өстенә алган затның шәхесен таныклаучы документ (паспорт) нигезендә жирләү турында белешмә, күмү эшен оештыру Тәртибенә 2 нче кушымтада бирелгән рәвеш буенча белешмә биреп, күмүне теркәү (исәпкә алу) китабына тиешле теркәү язмасын кертү һәм әлеге күмү өчен җаваплы затны билгеләп кую белән түләүсез гамәлгә ашырыла.
- 2.5. Жирләрне күмү өчен жир кишәрлеген юкка чыгару авыл жирлегенең башкарма комитеты тарафыннан ЗАГС органнары биргән үлгән (вафат булган) кешенең үлүе турындагы чын таныклык, үз өстенә күмү бурычын алган затның шәхесен таныкый торган кремация һәм документ (паспорт) турында белешмә, күмү эшен оештыру Тәртибенә 2 нче кушымта нигезендә күмү турында белешмә биреп, жирләү эшен оештыру тәртибенә теркәлү (исәпкә алу) китабына тиешле теркәү язмасын кертү һәм әлеге күмү өчен җаваплы зат билгеләп кую белән түләүсез гамәлгә ашырыла.
- 2.6. Жирләү өчен җаваплы затка авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан бирелгән белешмәләр жирләү турындагы белешмәдә теркәлү (исәпкә алу) кенәгәләренә туры килә торган һәм вафат булуыны (вафат булуыны) зиратта жирләү фактын раслый торган мәгълүматлар булырга тиеш.
- 2.7. Жирләүне башка затка теркәп кую, күмү турында таныклык бирү әлеге күмү өчен җаваплы затның язма ризалыгы белән гамәлгә ашырыла.
- 2.8. Жирләү өчен җаваплы зат күмү өчен бирелгән жир кишәрлегеннән вакытсыз файдалану хокукын ала, үлгән (һәлак булган) кешеләрне жир кишәрлегендә алга таба күмү турында һәм кабер өстендәге корылмаларны урнаштыру турында карар кабул итә, күмүне (каберне) тиешенчә карап тотуны һәм аны даими рәвештә үз көчләре һәм чаралары белән тәрбияләүне тәэмин итә.
- 2.9. Жирләү өчен җаваплы зат күмү эшләрен башкару өчен үз акчалары исәбеннән килешү төзәргә мөмкин.
- 2.10. Үлгәннәрне (һәлак булганнарны) жирләү өчен жир кишәрлекләрен бүлеп бирү документларын рәсмиләштерү көн саен эш көннәрендә авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан түләүсез нигездә 08.00 сәгатьтән 16.00 сәгатькә кадәр гамәлгә ашырыла.
- 2.11. Үлгәннәрне (һәлак булганнарны) күмүгә заказларны юридик затлар, авыл жирлеге территориясендә ритуаль хезмәтләр күрсәтүче шәхси эшмәкәрләр кабул итә ала.
- 2.12. Мәрхүмне күмү өчен жир кишәрлеген турыдан-туры зиратта бирү күмү турында бирелгән белешмә нигезендә зиратны караучы тарафыннан түләүсез нигездә башкарыла.
- 2.13. Каберләр арасындагы ераклык (бер күмү чикләрендә) озын һәм кыска яктар буенча 0,5 м дан да ким булмаска тиеш. Кабернең озынлыгы 2 м, киңлеге - 1 м, тирәнлеге - жир өстеннән кабер капкачына кадәр 1,5 м булырга тиеш. Үлгән балаларны күмгәндә кабер зурлыгы тиешенчә киметеләргә мөмкин.

Күмү урыннары арасы периметр буйлап 0,5 м төшкүл итә.

2.14. Үлгәннәрне күмү өчен каберләр эзерләү (копка) зират каравылчысы контролендә һәм килештереп башкарыла.

2.15. Гамәлдәге зиратларда жирләү, гамәлдәге нумерация буенча эзерленә торган каберләрнең квадрат схемасы нигезендә, эзлекле тәртиптә башкарыла.

2.16. Авыл жирлегенең муниципаль зиратларындагы зират чоры дөвамлылыгы алдагы күмү вакытыннан кимендә егерме ел вакытка билгеләнә.

2.17. Үлгәннәрне (һәлак булганнарны) туганнар каберенә күмү зиратның билгеләнгән чоры узгач һәм жирлек администрациясе биргән рөхсәт буенча, жирләү өчен җаваплы кешенең (кабер) язма гаризасы нигезендә түләүсез рөхсәт ителә.

2.18. Һәлак булганнарны (һәлак булганнарны) ирекле урында туганнар жирләгән жир кишәрлеген күмү жирлек администрациясенә бирелгән рөхсәт буенча күмү өчен җаваплы яисә күмүгә бирелгән жир кишәрлегендә булган кабер өчен җаваплы кешеләрнең язма гаризасы нигезендә түләүсез гамәлгә ашырыла.

2.19. Үлгән (һәлак булган) үлгән (үлгән) кешеләрне тугандаш кабергә яисә туганлы жирләнгән жир кишәрлегенең буш урынында күмү, архив документлары булмаганда, жирлек администрациясе биргән рөхсәт буенча, якин туганының язма гаризасы (туганлык дәрәжәсе тиешле документлар белән расланьрга тиеш) нигезендә һәм әлегә зиратта күмелүне раслый торган документларны күрсәткәндә түләүсез гамәлгә ашырыла.

Шул ук вакытта үлгәннәрне (һәлак булганнарны) кабергә яисә мәдәни мирас объекты булган жирләү жир кишәрлегенең ирекле урынында күмү рөхсәт ителми.

2.20. Жир кишәрлегендә туфраклы урнаны күмү, соңгы күмү вакытыннан соң узган сродка бәйсез рөвештә, күмү (кабер) өчен җаваплы кешенең язма гаризасы нигезендә жирлек администрациясе тарафыннан түләүсез нигездә рөхсәт ителә.

2.21. Шәхес ачыкланмаган үлгәннәрне (һәлак булучыларны) күмү һәм ире, якин туганнары, башка туганнары яки үлгән кешенең законлы вәкиле булмаган үлгән (һәлак булучыларны) күмү Россия Федерациясенә гамәлдәге законнарында билгеләнгән тәртиптә, муниципаль зиратның махсус бүлеп бирелгән квадратларында, ялгыз күмү өчен жир кишәрлеге бүлеп бирелгән муниципаль заказны башкаручы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Үлгәннәрнең (һәлак булучыларның) һәм күмүдә файдаланылмаган (һәлак булучыларның) шәхесе билгеләнмәгәндә, кабер өстендәге тамга, персонал белешмәләр күрсәтелеп йә күмүләрне теркәү (исәпкә алу) китабы нигезендә теркәү номеры күрсәтелеп билгеләнә.

2.22. Муниципаль зиратларның мактаулы жирләүләре участокларында үлгән (һәлак булган) кешеләрне күмү, авыл жирлеге алдындагы үлгән (һәлак булган) казанышларын һәм башка казанышларын исәпкә алып, гражданның яисә иҗтимагый оешмаларның, хезмәт коллективларының, учреждениеләрнең, предприятелиеләрнең язма үтенечнамәсе нигезендә жирлек Советы карары буенча башкарыла.

Ир белән хатынны һәм якин туганнарны муниципаль зиратның мактаулы жирләүләре участокларында күмү рөхсәт ителми.

2.23. Күмү урынын озак вакыт дөвамында тәрбияләмәгән очракта, жирләгәннән соң кимендә унбиш ел дөвамында, жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан жирләүне тәртипкә китерү кирәклегә турында кисәтү табличкасы күмелү урынына урнаштырыла, күмү өчен җаваплы затка язма хәбәрнамә жиберелә һәм шуннан соңгы биш ел

дәвамьнда жирләү документлары булган һәм авыл жирлеге администрациясе архивында чикләнмәгән еллар саклана торган күмү актларын еллык карау төзелә.

2.24. Жирләүне төзекләндерү эшләре башкарылмаган очракта, тиешле табличка-кисәтү куелган вакыттан алып биш ел дәвамьнда күмү өчен җаваплы кеше тарафыннан жирләү эше башкарылмаганда яисә жирләү турында белешмәләр булмаганда, жирлек башкарма комитеты комиссия төзи, ул күмүне карау һәм аны комиссия тикшерүе актлары нигезендә жирләүнең торышы турында, аны хужасыз дип тану максатыннан акт төзи. Комиссия составына жирлек Советы, башкарма комитеты вәкилләре һәм башка кызыксынган хезмәтләр кертелергә тиеш.

Жирләүләрдә хужасыз дип танылган үлгәннәрне (һәлак булганнарны) күмү гомуми нигезләрдә башкарыла.

2.25. Муниципаль зиратларда һәр күмү урыны N 3 нче кушымтасы нигезендә жирләү эшен оештыру тәртибенең формасы буенча теркәлү (исәпкә алу) китабында теркәлә.

Күрсәтелгән китапта теркәлү язмасында түбәндәге күрсәткечләр булырга тиеш: номеры номеры, фамилиясе, исеме һәм атасының исеме, аның туу һәм үлү датасы, күмү датасы, үлеми турында таныклык бирү номеры һәм датасы, үлем турында таныклык биргән органның исеме, зиратның исеме, квадратның номеры, рәте һәм кабере, анда үлгәннең гәүдәсе (кабер белән урна), күмү өчен җаваплы затның фамилиясе, исеме һәм атасының исеме, номеры өчен җаваплы булган затның йорт яки юридик адресы һәм аның телефоны, күмү өчен җаваплы затның имзасы (кабер) булачак.

2.26. Каберләрне теркәү (исәпкә алу) китабы катгый хисап документы булып тора һәм жирлек администрациясе архивында мәңгегә саклана.

Муниципаль зиратларда жирләүләрне теркәү (исәпкә алу) документларының архив фондын исәпкә алуны һәм аларның сакланышын тәэмин итү, шулай ук архив фондын (күмүләрне теркәү (исәпкә алу) кенәгәләрен) үз вакытында тапшыру өчен билгеләнгән тәртиптә жирлекнең башкарма комитеты җитәкчесе җаваплы була.

2.27. Тарихи-мәдәни билгеләнештәге жирләрдә урнашкан ябык зиратларда үлгәннәрне (һәлак булучыларны) күмү тыела.

3. Нәсел жирләүләре

3.1. Туган күмүләр-үлгән кешене күмү өчен җәмәгать, дин зиратлары территориясендә бушлай бирелә торган күмү урыннары, шул ук жирләнгән урында тормыш иптәшенең яки мәрхүмнең якын туганының күмелүен гарантияли. Туганлык күмү урыннары мәрхүмне күмгән вакытта бирелә, ягъни күмү буенча хезмәт күрсәтү турында гариза белән күмү буенча хезмәт күрсәтү мәсьәләләре буенча махсус хезмәткә мөрәҗәгать иткән көнне күмү һәм күмү урынын бирү турында гариза белән күмү һәм күмү өлкәсендә вәкаләтле органга бирелә.

4. Дин зиратлары

4.1. Дин зиратлары бер диндәге үлүчене күмү өчен каралган. Дин тоту зиратлары жирле үзидарә органнары карамагында булырга мөмкин.

4.2. Дини зиратларның эшчәнлек тәртибе, тиешле дини берләшмәләр белән килештереп, жирле үзидарә органнары тарафыннан билгеләнә. Авыл жирлекләре территорияләрендә

дини зиратларның эшчәнлегенә гражданнар тарафыннан мөстәкыйль рәвештә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

5. Калдыклар (көл) эксгумациясен үткөрү тәртибе

5.1. Үлгән (һәлак булган) мәетләрне эксгумацияләү Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән таләпләр нигезендә башкарыла.

5.2. Аларны күчәрәп күмү максаты белән күмелгән мәетләрне эксгумацияләү күмү өчен җаваплы затның язма гаризасы нигезендә һәм, санитар нормалар һәм кагыйдәләр таләпләрен исәпкә алып, авыл җирлегенә администрациясенә уңай карары булганда, Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә елның салкын вакытында (15 октябрьдән 15 мартка кадәр) һәм үлгән кешене күмгәннән соң бер елдан да иртәрәк булмаган вакытта рөхсәт ителә.

5.3. Күмү урыннарыннан үлгән (һәлак булган) урналарны башка урында күчәрәп күмү өчен башка урында юкка чыгару, күмү срогына бәйсез рәвештә, күмү өчен җаваплы затның язма гаризасы нигезендә авыл җирлегенә администрациясе рөхсәте белән башкарыла.

5.4. Мәдәни мирас объектлары булып торучы мәетләрне яисә каберләрне (каберләрне) эксгумацияләү рөхсәт ителми.

5.5. Авыл җирлегеннән читкә үлгән (һәлак булган) гәүдәләрне (калдыкларны) тимер юл, авиация, автомобиль яисә башка төрле транспорт төрләренә күчәрү, Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән таләпләр нигезендә һәм кызыксынучы затлар ачкалары исәбеннән гади (агач) яисә цинк табутларда күчәрәп утырту урынына һәм транспорт төренә бәйле рәвештә гамәлгә ашырыла.

6. Күмү урыннарын урнаштыруга, эксплуатацияләүгә, реконструкцияләүгә, киңәйтүгә һәм күчәрүгә таләпләр

6.1. Җирдә җирләү урыннарын урнаштыру, эксплуатацияләү, реконструкцияләү, киңәйтү һәм күчәрү, җир, экология, су һәм урман законнарын, әйләнә-тирә мохитне саклау турында Россия Федерациясе законнарын, халыкның санитар-эпидемиологик иминлеген тәмин итү өлкәсендә, Татарстан Республикасы законнарын исәпкә алып, шәһәр төзелеш документлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

6.2. Төзелә торган һәм шулай ук гамәлдә булган күмү урыннарын күчәрү һәм киңәйтү турындагы карар Россия Федерациясе законнарында каралган очракларда җирлекнең башкарма комитеты тарафыннан кабул ителә.

6.3. Ябык зиратларда көл савытларын күмү очраклардан тыш, күмү тыела.

7. Кабер өсте корылмаларын урнаштыру тәртибе

7.1. Җирләү өчен бирелгән җир кишәрлегенә чикләрендә кабер өске корылмалар урнаштыру, куаклыктан тере яшел киртә (0,5 м дан югары булмаган) һәм әлегә Кагыйдәләр таләпләренә нигезендә чөчөкләр утырту рөхсәт ителә.

7.2. Җирлек башкарма комитеты рөхсәте белән зиратта демонтаж, ремонт яки кабер өстендәге корылмаларны алыштыру белән бәйле барлык эшләр башкарыла.

7.3. Кабул итү корылмасын урнаштыруга, демонтажга, ремонтлауга яисә алмаштыруга рөхсәт алу өчен мөрәҗәгать итүче (күмү өчен җаваплы яисә аның язма йөкләмәсе буенча

башка зат) жирлек башкарма комитеты житөкчесе исеменө түбөндөгө документларны тапшырып, язма гариза белән мөрәжәгать итә:

- күмү турында белешмәләр;
- кабер өсте корылмасын әзерләү (сатып алу) турында документлар.

7.4. Жирләү участогының кабер өстендөгө корылмаларны, коймаларны (тимер-бетон һәм гранит поребрикны яисә койманы) урнаштыру жир кишәрлеген күмү өчен жир кишәрлеге нормасы нигезендә башкарыла. Каберләр өстендөгө корылмаларны урнаштыру эшләрен башкарганда жирләү нормаларының үтөлешен тикшереп торуны авыл жирлегенә башкарма комитеты башкара.

7.5. Куела торган һәйкәлләр һәм корылмаларның читеннән чыгучы яки алар өстендә эленеп торучы өлешләре булырга тиеш түгел. Билгеләнгән кабер ташларының биеклегә 2 метрдан артмаска тиеш.

7.6. Кабер корылмаларындагы язулар бу урында чыннан да үлгәннәр (һәлак булучылар) турындагы белешмәләргә туры килергә тиеш. Кабер ташларына язулар кую һәм аларны киләчәктә күмүгә әзерләү рөхсәт ителә.

7.7. Жирләү тирәсендөгө жир кишәрлегенә (тимер-бетон һәм гранит поребрика яки койма) киртәсе яки куаклыктан (чәчәкләр) исән койма периметры күмү өчен бирелгән жир кишәрлеге периметрыннан артмаска тиеш. Куелган киртәләрдә (коймалар) очланган чыбыклар (пик) булырга тиеш түгел. Билгеләнгән киртәләренә биеклегә 0,5 метрдан артмаска тиеш.

7.8. Кабер өстендөгө корылмаларны рөхсәтсез һәм жир кишәрлегеннән читтә урнаштыру рөхсәт ителми. Жир кишәрлегеннән читтә урнашкан кабер корылмалары күмү өчен җаваплы зат тарафыннан жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт язмача кисәткәннән соң егерме көн эчендә алынырга (демонтаж) тиеш.

7.9. Жир кишәрлекләреннән үз белдегә белән файдалануны күмү өчен билгеләнгән жир кишәрлекләренә нормаларыннан артып киткән күләмдә файдаланган граждандар, жирлек башкарма комитеты аларны язмача кисәткәннән соң егерме көн эчендә хокук бозуларны бетерергә тиеш.

7.10. Билгеләнгән кабер корылмалары аларны урнаштырган граждандарның милке булып тора. Кабер өстендөгө корылмаларны урнаштыру, сүтү, ремонтлау яки алмаштыру эшләрен башкарганнан соң, күмү өчен җаваплы зат, яки аның язма йөкләмәсе буенча башка зат каты көнкүреш калдыклары полигонына зират территориясеннән сүтелгән кабер өслекләре һәм башка төзелеш калдыкларын алып чыгарга тиеш. Сүтелгән корылмаларны, төзелеш һәм башка чүп-чарны чыгаруны, шулай ук якындагы территорияне җыештыруны жирлекнең башкарма комитеты контрольдә тотат.

7.11. Граждандар мөрәжәгәте буенча кабер өстендөгө корылмалар, стихияле бәла-казалар, янғын һәм хокукка каршы гамәлләр нәтижәсендә аларны югалткан яисә зыян күргән очракта, иминият оешмасы тарафыннан Россия Федерациясенә гамәлдәге законнарында билгеләнгән тәртиптә иминиятләштерелергә мөмкин.

7.12. Жирлекнең башкарма комитеты кабер өстендөгө корылмалар өчен матди җаваплылык тотмый.

7.13. Кабер өстендөгө корылмаларны урлауда, зарарлауда һәм җимерүдә гаепле затлар Россия Федерациясенә гамәлдәге законнары нигезендә җаваплылыкка тартыла.

7.14. Мәдәни мирас объектлары исемлегенә керүче күмүләрдә (каберләрдә) кабер корылмалары урнаштыру яки мәдәни мирас объектлары исемлегенә керә торган кабер өстендәге корылмаларны тулысынча яисә өлешчә алмаштыру мәдәни мирас объектларын саклау органы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелгән рәхсәт нигезендә генә рәхсәт ителә.

8. Зиратларны карап тоту

8.1. Авыл җирлегенә муниципаль зиратларын карап тоту җирлек башкарма комитетының бюджет акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

8.2. Җирлекнең башкарма комитеты түбәндәгеләрне тәэмин итәргә тиеш:

- җәйге һәм кышкы чорда юлларны, зиратларның җәяүлеләр юлларын механикалаштырып һәм кулдан җыештырып;
- зиратларга якин территорияләрне карап тоту һәм төзекләндерү эшләрен башкару;
- үләнне вакытында чаптыру, куакларны кисү һәм зиратларны гомуми файдалану территорияләреннән чүп-чар җыю;
- авария хәлендәге һәм коры агачларны кисү;
- зиратлар (биналар, корылмалар, зират коймалары, яңгыр канализациясе һ.б.) территорияләрендәге муниципаль мөлкәтне тоту һәм ремонтлау;
- чүп-чар җыю өчен контейнер майданчыкларын төзекләндерү;
- чүп-чарны үз вакытында җыю һәм чыгару;
- чүп җыю контейнерларын тоту һәм ремонтлау;
- мәдәни мирас объектлары булган күмүләрне (каберләрне) карап тоту;
- үләнне чабу һәм куак кисү, крестларда (табличкаларда) язучыларны яңарту белән туганнарсыз һәм билгесез вафат булганнарның күмелү урынын карау;
- зират территориясен карап тоту өлешендә янғын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен һәм әлеге Кагыйдәләргә үтәү.

8.3. Муниципаль заказны башкаручы башкарган эшләр күләме муниципаль заказчы тарафыннан чираттагы финанс елына авыл җирлеге бюджетында каралган акчалар чикләрендә билгеләнә.

8.4. Мәдәни мирас объектлары булган муниципаль зиратларны, хәрби (тугандаш) күмүләрне (каберләрне) карап тоту эшләрен оештырган һәм башкарган өчен җаваплылык җирлекнең башкарма комитетына йөкләнә.

8.5. Җирләү территорияләрен, шулай ук жир кишәрлекләре нормалары чикләрендә җирләүгә якин территорияләрне (үләннәрне үз вакытында чаптыру, куакларны кисеп алу, агачларны алып ташлау, көнкүреш һәм үсемлек чүп-чарын махсус билгеләнгән урыннарда җыю, кабер өстендәге корылмаларны карап тоту һәм ремонтлау һ.б.) карап тоту һәм ремонтлау өчен җаваплылык, күмү (каберләр) өчен җаваплы затларны алып баралар.

9. Зиратларга бару кагыйдәләре

9.1. Зират территориясендә килүчеләр җәмәгать тәртибен һәм тынлыкны сакларга тиеш.

9.2. Зират территориясендә түбәндәгеләр тыела:

- этләрне йөртәргә, йорт хайваннарын көтәргә, кош-корт тотарга;

- учак ягу, ком һәм балчык алу, чирәм кисү, грунт казу, төзелеш һәм башка материаллар запасларын туплау;
- жирлек администрациясенә тиешле рәхсәтәнән башка зиратларның гомуми кулланылыштагы территорияләрендә агач һәм куакларны кисүне башкарырга;
- зиратларда язмача рәхсәтсез һәм зират караучысы булмаган жирләрдә агачлар һәм куаклар кисүне гамәлгә ашырырга;
- яшел утыртмаларга зыян китерү, күмүләрдәгә чәчәкләрне йолкып алу;
- кабер өстендәгә корылмаларга, зиратларның мөлкәт объектларына зыян китерү;
- күмү эше мәсьәләләре буенча махсус хезмәтнең тиешле язма рәхсәтәнән башка кабер ташларын урнаштыру, сүтү, яңадан эшкәртү һәм төшерү;
- 0,5 метрдан артык биеклектәгә агачлар һәм куаклар утыртырга;
- 0,5 метрдан артык биеклектәгә күмүләрдә киртәләр билгеләргә;
- шушы максатларга туры килмәгән урыннарда чүп-чар ыргытырга, территорияне чүпләргә;
- чит мөлкәтне (жирләү йоласы предметларын, кабер өсләрендәгә корылмаларны, эскәмияләрне һәм башкаларны) үзләштерергә, аны күчерүне һәм башка үзидарәле гамәлләр башкарырга;
- тиешле рәхсәтсез кабер казу;
- үсентеләр, чәчәкләр, женаза кирәк-яраклары, женаза йоласы әйберләре белән сату итәргә;
- зират территориясенә жәмәгать тәртибен һәм чисталыгын боза торган башка гамәлләр башкарырга.

9.3. Әлеге Кагыйдәләр зиратка килүчеләр тарафыннан хокук бозылган очракта, алар Россия Федерациясенә гамәлдәгә законнарында билгеләнгән тәртиптә административ һәм башка җаваплылыкка тартыла.

10. Зират территориясе буенча транспорт чаралары хәрәкәте кагыйдәләре

10.1. Зиратка якин территориядә транспорт чараларының вакытлыча парковкаларын йөрү схемасы һәм урыны жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан эшләнә һәм мәгълүмат стендында урнаштырыла.

10.2. Автокатафалк, шулай ук аны озата баручы кайгылы кортежы (жирләү процессын тәшкил итүче йөк ташу транспортынан тыш), жирлек башкарма комитеты тарафыннан бирелгән жирләү турында белешмә булганда, зират территориясенә тоткарлыксыз йөрү хокукына ия.

10.3. Территорияне жыештыру, чүп-чар һәм сыек калдыклар чыгару, су кертү, шулай ук ташу корылмаларын ташучы һәм елга комы, торф, грунт һәм грунт кертүче транспортка зиратка керү жирлек башкарма комитеты тарафыннан бирелә торган үткөрү (рәхсәт) булганда башкарыла.

10.4. Зират территориясе буйлап транспорт чаралары хәрәкәте транспорт чараларының хәрәкәт схемасы һәм вакытлыча парковкалар урыны чикләрендә 10 км/сәг тизлек белән башкарыла.

10.5. Зиратларда дини һәм башка бәйрәмнәр белән бәйле чаралар уздырганда зират территориясенә керү тыела.

11. Өлеге Кагыйдэләрнең үтөлешен тикшереп тору
һәм аларны бозган өчен җаваплылык

11.1. Өлеге Кагыйдэләрнең үтөлешен тикшереп торуны гамәлгә ашыра:

1.Канаш авыл ирлегенең башкарма комитеты;

2.Россия Федерациясенең гамәлдәге законнарында каралган очрақларда башка
органнар һәм оешмалар.

11.2. Өлеге Кагыйдэләрне бозган өчен, гаепле затлар Россия Федерациясенең гамәлдәге
законнары нигезендә җаваплылыкка тартылырга мөмкин.

11.3. Административ җаваплылык чараларын салу гаепле затларны хокук бозуларны
бетерүдән һәм китерелгән зыянны каплаудан азат итми